

Jämförelse av olika inlärningsmodeller hos hund och attityden till dessa hos aktiva hundinstruktörer

*A comparison between various training models regarding dogs and
the attitude towards these amongst practicing dogtrainers*

Sandra Isaksson

Etologi och djurskyddsprogrammet

Sveriges lantbruksuniversitet **Skara 2011**
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Etologi och djurskyddsprogrammet

Studentarbete 364

Swedish University of Agricultural Sciences
Department of Animal Environment and Health
Ethology and Animal Welfare programmet

Student report 364

Jämförelse av olika inlärningsmodeller hos hund och attityden till dessa hos aktiva hundinstruktörer

A comparison between various training models regarding dogs and the attitude towards these amongst practicing dogtrainers

Sandra Isaksson

Studentarbete 364, Skara 2011

Grund C, 15 hp, Etologi och djurskyddsprogrammet, självständigt arbete i biologi, kurskod EX0520

Handledare: Lena Lidfors, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, SLU, Box 234, 532 23 Skara

Biträdande handledare: Anne-Marie Folkesson, Utbildningsansvarig Svenska Brukshundklubben

Examinator: Daniel Isaksson, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, SLU, Box 234, 532 23 Skara

Nyckelord: Inlärnin g, hund, träningsmetoder, instruktörer

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Avdelningen för etologi och djurskydd
Box 234, 532 23 SKARA
E-post: hmh@slu.se, **Hemsida:** www.hmh.slu.se

I denna serie publiceras olika typer av studentarbeten, bl.a. examensarbeten, vanligtvis omfattande 7,5-30 hp. Studentarbeten ingår som en obligatorisk del i olika program och syftar till att under handledning ge den studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Arbetenas innehåll, resultat och slutsatser bör således bedömas mot denna bakgrund.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	4
SUMMARY	5
INLEDNING	6
SYFTE	6
4.1 Frågeställningar	7
LITTERATURGENOMGÅNG	7
5.1 Inläring hos hund	7
5.1.1 Positiv och negativ förstärkning	7
5.1.2 Positiv och negativ bestraffning	8
5.2 Jämförelse mellan dominansmodellen och belöningsmodellen	8
5.2.1 Belöningsmodellen	8
5.2.2 Träning med klicker och shaping – en del i belöningsmodellen	8
5.2.3 Bestraffningsmodellen	9
5.2.4 Träning enligt dominansteorier – en del i bestraffningsträningen	10
5.3 Ledarskapsbegreppet	10
MATERIAL OCH METOD	11
6.1 Enkätutformning	11
6.2 Urval	11
6.3 Databearbetning	11
RESULTAT	12
7.1 Resultat SBK instruktörer jämfört med instruktörer inom den privata sektorn	13
7.1.1 Frågor om belöningsmodellen	17
7.1.2 Frågor om bestraffningsmodellen	18
7.2 Ledarskapsbegreppet	18
DISKUSSION	19
8.1 Inläringsterminologi	19
8.2 Korrigeringar	19
8.3 Instruktörsrollen	20
8.4 Belöningsbaserade och bestraffningsbaserade träningsmetoder i relation till dominansteorier	21
8.5 Ledarskap	21
8.6 Metod och felkällor	22
SLUTSATSER	22
TACK	23
REFERENSER	24
Bilaga 1	26

1. SAMMANFATTNING

Avsikten med undersökningen var att presentera vad forskningen har visat angående de inlärningsprinciper som finns och de vanligaste träningsmetoderna hos hund. Författaren vill också kartlägga vilken inställning aktiva hundinstruktörer har till olika träningsmetoder och förhållningssätt.

Traditionella träningsmetoder bygger på aversiva stimuli som positiv bestraffning och negativ förstärkning. När hunden gör fel eller uppvisar ett oönskat beteende korrigeras detta genom att något obehagligt tillförs, när hunden gör rätt tas obehaget bort. Forskning har visat att dessa träningsmetoder kan skapa stress och rädsla hos hunden, de kan även orsaka aggression hos hunden. Motsatsen till dessa metoder är den belöningsbaserade träningen där fokus ligger på att rätt beteende belönas och fel beteende ignoreras. Forskning har visat att hundar som är tränade med enbart positiva metoder visar färre problembeteenden.

En studie gjordes bland aktiva instruktörer i Västra Götalands län. Respondenterna fick svara på ett antal frågor i en webbaserad enkät. Frågorna var uppdelade i 4 delar, första delen handlade om vem instruktören var, frågor som utbildningsställe och år ställdes. Andra delen var riktad mot hur instruktören tränade själv, exempel på frågor var om klicker användes. Tredje delen var ett antal påståenden där instruktörerna fick svara om de höll med eller ej på en skala från 1-5. Fjärde delen var ett antal scenarion som en instruktör kan ställas inför.

Resultatet visade att hundinstruktörer i Västra Götalands län föredrar att använda sig av träningsmetoder med fokus på att belöna önskade beteenden. Resultatet visar också en viss skillnad mellan SBK-instruktörer och instruktörer inom den privata sektorn. Fram till millennieskiftet hade SBK-instruktörer större fokus på ledarskaps- och momentträning, därefter skiftade det mot positiv förstärkning och trygghet. Många av de privata instruktörerna har utbildat sig hos Anders Hallgren på 80- och 90-talet, redan då låg fokus på positiv förstärkning och belöning av önskade beteenden. Ledarskapsbegreppet associeras idag till tillit, trygghet och samarbete av respondenterna i denna studie. Vissa myter om dominansförhållanden finns fortfarande kvar i viss mån, därför är det viktigt med fortbildning för instruktörer. För att kunna öka kunskapen om hur olika träningsmetoder påverkar hundens välfärd behöver glappet mellan den akademiska världen och den kunskap som finns hos instruktörer byggas över.

2. SUMMARY

The purpose of the study was to present what the science has concluded regarding the learning theories and training methods for dogs that are most commonly used today. The author aimed to investigate the attitude active dog trainers has regarding the various training methods and principles of learning that are available.

Traditional training methods are based on aversive stimuli, positive punishment and negative reinforcement. When the dog does not perform correctly or displays an unwanted behaviour this is corrected by adding something unpleasant, when the dog shows the desired behaviour the unpleasant is removed. Science has shown that these training methods can create fear and anxiety with the dog, it can also cause aggression. The opposite of these training methods is the reward based training method where the correct behaviour is rewarded and an unwanted behaviour is ignored. Science has shown that a dog that only has been subject of the reward based training method tends to have less behaviour disorders.

A study was performed amongst the active dog training instructors in Västra Götalands Län. The respondents where asked to respond to a series of questions in a web based enquiry. The questions where divided into four different categories, number one was personal information such as where their training had been located and what year. The second part was about how the instructor trained his or her own dogs, the questions where for example about if they used clicker training. The third part was a number of statements that the respondent had to consider and grade on a scale from one to five. The fourth part was a number of scenarios that the respondent could face in training.

The result of the enquiry shows that dog trainers in Västra Götalands Län prefers to use the reward based training methods. The result also shows a difference between the SBK-instructors and the private based instructors. Until the end of the 20th century the SBK-instructors where more focused on leadership training and training single behaviours, in the beginning of the 21st century this changed into more reward based training. The majority of the private based instructors have had their training with Anders Hallgren during the 1980's and 1990's, they where already then learning about the reward based training methods. The understanding of the leadership philosophy is today associated with trust, safety and cooperation amongst the respondents of this study. Some myths about the dominance theory are still left, it is therefore important with continuous training for the instructors. To enhance the knowledge about how the different training theories affect the dog's welfare the gap between the theoretical studies and the knowledge amongst the instructors needs to be filled.

3. INLEDNING

Denna rapport vill belysa olika sätt att kommunicera med och träna hund och även aktiva instruktörers attityd till olika träningsmetoder. För att få lyckliga lydiga hundar krävs det att hundägare har en viss baskunskap om hundens beteende och omvärldsuppfattning, många nyblivna hundägare går en hundkurs för att lära sig detta. Den första kursen en hundägare går lägger ofta grunden för hund och ägares fortsatta relation resten av hundens liv. Därför är det viktigt att hundägaren i denna första kurs får lära sig hur inläring hos hund fungerar och vilka följder olika sorters träningsmetoder kan få. Med anledning av detta så har instruktören ett stort ansvar att presentera den typ av träning som är bäst för hund och ägare. Det är viktigt att presentera redskap ägaren kan använda i sitt fortsatta umgänge med hunden som stärker deras relation och ger dem möjlighet till en trygg och lugn vardag tillsammans.

Hundens roll i dagens samhälle är väldigt varierande. Oavsett om hunden hålls som sällskapshund, eller tränas till att bli polishund eller någon annan typ av tjänstehund så är en avgörande faktor att människa och hund kan kommunicera för att kunna fungera tillsammans (Lynge & Ladewig, 2005).

I Lynge & Ladewig (2005) rapport framkommer det att för att kunna lyckas i sitt arbete med hunden i en träningsituation behövs baskunskaper angående inlärningsprinciper och hundens sätt att kommunicera. De vanligaste inlärningsprinciperna som används vid hundträning är habituering och operant betingning. Habituering är den enklaste formen av inläring där hunden gradvis vänjs vid ett specifikt stimuli, exempelvis ett högt ljud som hunden skräms av, med syfte att få en avtagande respons. Vid operant betingning lär sig hunden att koppla samman en specifik situation (en respons) med en reaktion från omgivningen (Lynge & Ladewig, 2005).

De flesta hundar tränas i viss mån, de bör lära sig att inte kissa inne, inte dra när de är kopplade och lära sig en mängd kommandon som exempelvis sitt och ligg. Sättet de tränas på är av stor vikt för deras välfärd, metoderna som används varierar dock stort (Hiby et al., 2004). Traditionella träningsmetoder har använt sig främst av aversiva (obehagliga) stimuli som positiv bestraffning och negativ förstärkning (Hiby et al., 2004). Motsatsen till denna metod är träningsmetoder som använder sig av positiv förstärkning där önskat beteende belönas (Hiby et al, 2004).

Vare sig en hund lider av separationsångest, rädsle-aggression eller bara är ouppfostrad så är alla, vare sig det är veterinärer, etologer eller hundtränare, ense om att lösningen till ett bättre beteende är att lära hundägaren att vara förutsägbar och förtroendeingivande, det vill säga en bra ledare (Yin, 2007a). Däremot skiljer sig metoderna och filosofierna för att uppnå ett bra ledarskap sig åt mellan olika instruktörer (Greenbaum, 2010). Hundar behöver tränas för att bli väl socialiserade och lära sig att bli väl fungerande familjemedlemmar. Hundar kan lära sig detta med olika träningsmetoder, vare sig det tränas via så kallad korrigeringssträning eller belöningsbaserad träning (Greenbaum, 2010).

Problem kan uppstå när träningsmetoder används som inte är grundade på de teorier om inläring hos djur som forskningen har tagit fram. Problem kan även uppstå när instruktörer inte kan förklara för hundägare varför man ska träna hund på ett visst sätt. Det finns idag många olika träningsmetoder och förhållningssätt till hund, denna studie vill presentera de vanligaste förhållningssätten och träningsmetoderna som används idag, samt utröna vilken kunskap aktiva instruktörer har.

4. SYFTE

Syftet med denna studie är att sammanställa och beskriva inlärningsmodeller hos hund från aktuell

forskning och beprövad erfarenhet för att jämföra med vilka inlärningsmodeller som används i praktiken av olika hundinstruktörer. Samt att få klarhet i ledarskapsbegreppet, hur det tolkas och beskrivs.

4.1 Frågeställningar

Följande frågeställningar ska besvaras:

Vad har forskningen visat angående fördelar respektive nackdelar med olika inlärningsmodeller/träningsmetoder hos hund?

Vilken inställning har hundinstruktörer i Västra Götaland till olika inlärningsmodeller/träningsmetoder hos hund?

- Finns det några tydliga skillnader på privata instruktörer och instruktörer hos Svenska brukshundklubben?

Vad finns det för olika innebörd i begreppet ledarskap?

- Hur beskrivs ledarskap i den vetenskapliga litteraturen?
- Hur tolkas ledarskap av hundinstruktörer?

5. LITTERATURGENOMGÅNG

5.1 Inläring hos hund

Detta kapitel vill belysa hur inläring hos hund fungerar och olika träningsmetoders för och nackdelar.

Hundar förstår inte människans talspråk, varken Svenska eller Engelska, därför är ett av målen med hundträning att lära sig kommunicera med hundarna. Vi kommunicerar genom belöning eller straff, genom godbitar, halsband, koppel, röstton och kroppsspråk (Greenbaum, 2010). I en artikel av Elgier et al. (2009) visar de att hundar följer de kommandon som vid tidigare inläring har resulterat i att de fått någon form av förstärkning. Hundens beteende beror till stor del på det förväntade utfallet i varje situation (Elgier et al., 2009; Lindsay 2000). Vidare visar de att hundar inte bara är duktiga på att lära sig och följa människans signaler utan de kan också lära sig att ignorera dem om det inte längre lönar sig att följa dem, så kallat utsläckning av ett beteende (Elgier et al., 2009). Inläring av ett beteende lärs alltid bäst in om det belönas varje gång (Overall, 2006).

Ett stimuli (signal) kan vara antingen en förstärkare eller en bestraffare, de definieras efter om de får ett beteende att öka eller minska i frekvens (Lindsay, 2000; Marschark & Baenninger, 2001). Om chansen att ett beteende visar sig igen till följd av en viss konsekvens är det förstärkt (Lindsay, 2000).

5.1.1 Positiv och negativ förstärkning

Förstärkare delas in i två kategorier beroende på om beteendet producerar förstärkaren, positiv förstärkning, eller om beteendet avbryter eller undviker en obehaglig aktivitet/händelse, negativ förstärkning (Lindsay 2000). Positiv förstärkning sker således när hunden får något som den ser som belönande vid rätt/önskat beteende, vilket ökar chansen att beteendet upprepas igen (Elgier et al., 2009). Lindsay (2000) beskriver positiv förstärkning som något som tillfredsställer antingen fysiologiska eller psykologiska behov. Författaren fortsätter med att ge ett exempel på positiv förstärkning när en hund ska tränas att sitta på kommando. En hund som är hungrig är villig att

arbeta för mat. Om hunden, varje gång den sätter sig på ett kommando, får en belöning i form av mat lär den sig snabbt att sätta sig på kommando – beteendet är förstärkt.

Negativ förstärkning innebär att ett aversivt stimuli tas bort efter att rätt beteende visat sig, eller att hunden undviker ett aversivt stimuli (Lindsay, 2000). Lindsay (2000) ger ett exempel med hundar som drar. Vid användning av negativ förstärkning, för att få hundarna att sluta med detta, så krävs det att ägaren lägger till ett ryck eller annat obehag när hunden börjar dra. När den slutar dra släpper ägaren efter på kopplet – beteendet, att hunden inte drar i kopplet, har blivit negativt förstärkt. Marschark & Baenninger (2001) beskriver en negativ förstärkning genom ett scenario där en vallhund har blivit blockerad av sin förare för att den gått för nära djuren, hunden backar och belönas genom att föraren flyttar på sig och blockeringen tas bort.

5.1.2 Positiv och negativ bestraffning

Bestraffning definieras som en händelse som minskar risken att ett beteende yttrar sig på nytt. Även bestraffning delas in i positiv och negativ (Lindsay, 2000). Positiv bestraffning innebär att ett aversivt stimuli, det vill säga någon form av obehag, tillförs när ett oönskat beteende yttrar sig (Lindsay, 2000; Marschark & Baenninger 2001). Exempel kan vara ett slag eller en skarp tillsägelse, i vissa fall kan även en blick fungera som positiv bestraffning (Greenbaum, 2010).

Negativ bestraffning sker när något trevligt eller belönande stimuli tas bort när ett oönskat beteende yttrar sig (Lindsay, 2000; Marschark & Baenninger 2001). Exempel är en vallhund som blockeras att valla eller tas av plan vid träning om den inte uppför sig (Marschark & Baenninger 2001). Ett annat exempel är en boll eller uppmärksamhet som tas bort vid träning om hunden inte visar önskat beteende (Greenbaum, 2010).

5.2 Jämförelse mellan bestraffningsmodellen och belöningsmodellen

5.2.1 Belöningsmodellen

En träningsmetod är den så kallade belöningsbaserade träningen som går ut på att hundens beteende förändras genom att belöna önskat beteende (positiv förstärkning) (Ben-Michael et al., 2000; Dreschel & Granger, 2005; Arhant, 2010; Greenbaum, 2010). Vid oönskade beteenden uteblir den önskade belöningen eller interaktionen med ägaren (negativ bestraffning). Denna typ av träning innefattar således även bestraffning men inte en aktiv aversiv interaktion mellan hund och ägare (Ben-Michael et al., 2000; Dreschel & Granger, 2005; Arhant, 2010). Forskningsresultat har visat att hundträning med positiv förstärkning är förknippat med färre problembeteenden och bättre lydighet (Hiby et al., 2004; Blackwell et al., 2008).

Hiby et al. (2004), visade att hundägare som använde sig uteslutande av positiv förstärkning vid träning fick lydigare hundar än de som använde sig av korrigerande eller en kombination av både belöning och bestraffning. Även en studie av Blackwell et al. (2008) visade att de som använde sig av flera olika träningsmetoder ofta hade hundar som visade osäkra och undvikande beteenden. Författarna tror att detta beror på att hundarna inte kan förutse om de bestraffas eller belönas för visat beteende. Hiby et al. (2004) visar dock i sin studie att majoriteten av de som deltog använde sig av en kombination av belöning och bestraffning.

Yin (2007a) skriver att uppdaterade metoder bygger på kontroll av de resurser som motiverar hunden och att använda dessa för att belöna rätt beteende. I motsats till detta måste ägaren förhindra att hunden förstärks för oönskade beteenden. En god relation etableras genom att ägaren har tydliga regler för hunden och tydligt kan förmedla dessa till hunden. Ägaren bör belöna rätt beteende så ofta att de blir vanor för hunden (Yin, 2007a).

5.2.2 Träning med klicker och shaping – en del i belöningsmodellen

Shaping innebär att momentet eller beteendet som ska läras in delas upp i mindre delar, vilket gör att vägen till att lära sig hela momentet blir enklare (Lindsay, 2000). Shaping kortar ner tiden det tar att lära in ett moment jämfört med mer konventionell träning. Det är även bevisat att ett beteende inlärt med shaping är svårare att släcka ut (Krueger & Dayan, 2009). Shaping används i träning av djur för att förenkla komplicerade uppgifter (Krueger & Dayan, 2009). I en studie av Yin et al. (2008) undersöktes om det går att träna hundar som har problem med överdrivet skällande och hoppande när det anländer gäster vid dörren, med positiv förstärkning och shaping. Metoden visade sig vara mycket framgångsrik för att träna bort det oönskade beteendet.

Vid inläring är det viktigt att förstärkningen kommer direkt efter att rätt beteende inletts. Olika parametrar, som bland annat avstånd, kan göra det svårt för tränaren att leverera belöningen vid exakt rätt tillfälle. Genom att lära djuret att associera ett kort ljud med belöningen kan ljudet användas som belöning vilket innebär att förstärkningen kan komma inom en tiondels sekund efter att önskat beteende påbörjats. Detta kallas för klickerträning och är en metod utvecklad av Skinner redan på 1960-talet (klickerträning, 2011). Klickerträning är en typ av operant betingning som använder sig av positiv förstärkning vid inläring (Pryor, 1999). Vid klickerträning är den kritiska delen för att inläring ska ske närvaron av ett neutralt betingat stimuli (ex. klickljud) följt av ett obetingat stimuli (mat/godis) vid den betingade responsen (det beteendet man söker) (Cassady, 1996). Klickern fungerar som en sekundär förstärkare, det vill säga klickljudet är en brygga mellan beteendet och den primära förstärkaren, klickljudet signalerar att belöningen är på väg (Pryor 1999). I en studie av Smith & Davis (2008), visar de att hundar som tränas med denna metod lär sig uppgiften lika snabbt som hundar som tränats med hjälp av ”luring”, det vill säga att tränaren lockar fram önskat beteende med hjälp av exempelvis godis. Skillnaden i de båda träningsmetoderna var att de hundar som tränats med hjälp av klicker hade ett starkare befast beteende än de hundar som tränats med hjälp av lockande (Smith & Davis, 2008). Pryor (1999) menar att duktiga klickertränare kan lära in nya beteenden hos en hund på en dag. Samma beteende kan ta flera veckor att lära in med mer konventionella metoder som exempelvis metoder där hunden fysiskt visas vad den ska göra eller metoder där hunden straffas när den gör fel.

5.2.3 Bestraffningsmodellen

De så kallade bestraffningsbaserade träningsmetoderna innebär att något obehagligt tillförs när hunden visar ett oönskat beteende (positiv bestraffning). För att belöna hunden så avbryts obehaget så snart hunden uppför sig som man vill (negativ förstärkning). Den här typen av träning innehåller fortfarande förstärkningar (Arhant, 2010). Direkta effekter av aversiva händelser kan vara stress och rädsla (Beerda et al., 1998; Schilder & Van der Borg, 2004; Schalke et al., 2007;), i vissa fall även aggression (Herron et al., 2009). Användningen av positiv bestraffning under hundträning har visats vara associerade med problembeteenden, sämre lydighet och distraktion under träningspassen (Roll & Unshelm, 1997; Hiby et al., 2004; Haverbeke et al., 2008; Herron et al., 2009).

Overall (2006) beskriver att det krävs tajming för att en positiv bestraffning ska fungera vid inläring hos hund, det vill säga bestraffning sker när beteendet sker. För att en bestraffning ska fungera krävs även att beteendet bestraffas varje gång, är anpassad efter situation och närvaron av en betingad respons. Med andra ord när beteendet upphör ska det finnas ett positivt stimuli, en klapp eller beröm, som talar om för hunden när den gjorde rätt som upphörde med det oönskade beteendet (Overall, 2006). Samma författare skriver att om en bestraffning inte fullföljs fullt ut på rätt sätt bör det inte användas överhuvudtaget. Författaren hävdar att en bestraffning som inte används på rätt sätt är vanvård, men påpekar även att den inte behöver vara fysisk. Lindsay (2000) beskriver att beteenden som är tränade med positiv bestraffning och negativ förstärkning är starkt befästa, när hunden väl lärt sig det önskade beteendet krävs inga vidare korrigeringar. Bestraffning

är framförallt fördelaktigt att använda sig av när hundens beteende kan vara farligt för den eller de i dess närhet. I dessa fall kan en omedelbar och permanent förändring behövas och då har positiv bestraffning bättre verkan än positiv förstärkning. Syftet med en bestraffning är att den inte ska behöva upprepas i framtiden (Lindsay 2000). Samma författare skriver dock att faran med en positiv bestraffning är om den sker vid upprepade tillfällen där hunden inte kan associera sitt beteende till bestraffningen för då finns risken att hunden blir handlingsförlamad och likgiltig, ett tillstånd som kallas inlärdd hjälplöshet.

Många forskningsresultat visar dock på att aversiva stimuli vid träning kan ha negativa effekter på hundars välfärd (Roll & Unshelm, 1997; Hiby et al., 2004; Haverbeke et al., 2008; Herron et al., 2009) och det har även visat sig relatera till ökad aggression mot andra hundar (Roll & Unshelm, 1997). För att förklara aggressivitet hos hundar tillskrivs de ofta en motivation till att vilja klättra på dominansstegen (Lindsay, 2000). Landsberg et al. (2003) skriver att dominansbegreppet är ett vida spritt begrepp för att både kategorisera och förklara domesticerade hundars beteenden. Antagandet att hundar är starkt motiverade att etablera hierarkiska förhållanden med varandra i hushåll med flera hundar och med sina ägare är vida spritt i den populärvetenskapliga litteraturen. Åtgärdsplaner för oönskad aggressivitet mot både människor och andra hundar utgår från detta (Landsberg et al., 2003).

5.2.4 Träning enligt dominansteorier – en del i bestraffningsträningen

Dominansträning baseras på sociala dominansteorier som grundar sig i gammal forskning om hur vargar uppför sig i det vilda (Yin, 2007a). Dessa sociala dominansteorier har diskuterats i forskningsvärlden i över 30 år och det ifrågasätts om de verkligen är applicerbara på verkligheten (Bradshaw et al., 2009). Bradshaw (2009) beskriver i sin artikel att inget i forskningen om hundens och vargens beteende tyder på att hunden försöker nå en högre status. Det finns många problem med att hänvisa till hundens ursprung som varg, som mer traditionella hundtränare gör. För precis som människor inte är schimpanser är inte hundar vargar (Coppinger, 2001).

Flera författare (Kerkhove, 2004; Bradshaw et al., 2009) har visat att domesticeringen har lett till sociala förändringar hos hunden, till exempel så lever vargar i stabila familjegrupper. Hundar som lever vilt visar en betydligt större föränderlighet i sitt sociala beteende, de lever i små grupper som ofta förändras. Studier gjorda av Viranyi et al. (2008) visar att hundar och vargar vid 4 månaders ålder, som har socialiserats på samma sätt, inte har samma förmåga att läsa människans kroppsspråk. Yin (2007a) skriver att dominans bygger på en relation som upprätthålls genom styrka och aggression för att vinna resurser som mat och partners. Träning enligt dominans/underkastelse modellen är irrelevant för de flesta beteenden som människor vill lära sina hundar, som att komma på en inkallning och gå fint i kopplet. Författaren hävdar att detta leder till aggression snarare än fint uppförande. Dominans/underkastelse relationer finns bara om en individ konstant underkastar sig den andre. När ett dominansförhållande väl är etablerat förstärks det genom kroppsspråk och ritualer snarare än rena slagsmål (Yin, 2007a).

5.3 Ledarskapsbegreppet

Under slutet av 1980-talet skapade ett antal engelska beteenderådgivare en serie enkla regler för att hjälpa hundägare att uppfostra sina hundar (Christiansen, 2009). Vidare utgick dessa regler från de förhållanden som fanns i vargflockar. Hundägaren skulle vara flockledare och hunden en underordnad flockmedlem, precis som ledarhannen i en vargflock hade företräde till alla resurser och bestämde över förflyttningar och annat skulle hundägaren göra desamma. Samma författare skriver att riktlinjer florerade, som till exempel att hunden inte bör få mat innan övriga familjen ätit, hunden bör inte gå ut först genom dörrar och kampekar får inte förekomma på grund av risk att hunden försöker ta kommandot, vilka grundade sig i att det var så det gick till i vargflocken.

Efterhand blev dessa riktlinjer rättesnöre i alla tränings- och undervisningsprogram och alla hävdade att ”det är viktigt med ett gott ledarskapsförhållande mellan hund och ägare, ägaren är flockledaren för sin hund och beteendeproblem beror i grund och botten på dåligt ledarskap” (Christiansen, 2009). Christiansen (2009) beskriver vidare att vargforskare har bevisat att vargflocken inte fungerar efter dessa ledarskapsregler. Jensen (2003) anser att ledarskap ofta förväxlas med dominans. Ledarskap i etologiska sammanhang betyder helt enkelt att flockledaren är den som leder flockens förflyttningar. Han anser att inom vetenskapen har dominans en mycket begränsad betydelse som troligen inte har någon relevans i samband med hundträning.

6. MATERIAL OCH METOD

Studien utfördes som en enkätundersökning under april 2011. Enkäten var riktad till utbildade hundinstruktörer, och besvarades av instruktörer i Västra Götalands län.

6.1 Enkätutformning

Enkäten var webbaserad och utformades i SLUs enkätgenerator (<http://enkater.slu.se/>). Enkäten inleddes med att beskriva anledningen till varför enkäten delades ut och hur enkäten var uppbyggd. Enkäten bestod av 38 frågor och påståenden och var uppbyggd i 4 delar. Del 1 berörde personfrågor, vem personen var, med frågor som ålder och instruktörskompetens. Del 2 berörde vem personen var som instruktör, bland annat ställdes frågor som vilka korrigeringar personen använde sig av i sin egen träning och vad de associerar till begreppet ledarskap. Del 3 presenterade ett antal korta påståenden där den svarande fick ta ställning till om de inte höll med eller höll med på en skala från 1-5. Del 4 presenterade olika scenarion där den svarande fick välja hur de skulle agera eller vad de skulle rekommendera från ett antal förskrivna alternativ, med möjlighet att kommentera.

6.2 Urval

För att få en representativ respondentgrupp fick ett brett urval av Västra Götalands hundinstruktörer möjlighet att svara på enkäten. Sökmotorn google.se och eniro.se användes för att leta reda på samtliga registrerade hundutbildningsställen i Västra Götalands län. Om det fanns en e-postadress som kontaktpuppgift skickades ett e-postmeddelande med en förfrågan om att svara på enkäten till denna. Totalt skickades 129 förfrågningar om att svara på enkäten ut via e-postmeddelande. I e-postmeddelandet fanns dock en förfrågan att vidarebefordra e-postmeddelandet till övriga instruktören på det specifika hundutbildningsstället. Detta innebär att någon precis svarsfrekvens ej kan fås då exakt antal instruktörer som fick förfrågan om att delta ej kan fastställas. Även SBKs västra distrikt kontaktades för att genom dem nå ut till alla instruktörer inom SBK i Västra Götalands län. Responsen från dem var långsam och innan svar kommit från dem hade e-postmeddelande redan gått ut till alla klubbar, därigenom är det möjligt att vissa klubbar fått förfrågning både från SBK väst och från mig personligen om att delta. Enkäten publicerades den 8 april och låg ute till och med den 24 april.

6.3 Databearbetning

Totalt kom 117 svar in, 9 stycken har tagits bort för att de inte svarat på om de är SBK- eller privata instruktörer. Då det i första hand är denna fråga (fråga 1.6, bilaga 1) som har utgått ifrån när korsreferenser, det vill säga jämförelse mellan 2 frågor, dragits fanns det inte möjlighet att använda de enkäter som saknade svar på denna fråga. Svaren har bearbetats i SLUs enkätgenerator och korsreferenser har gjorts. Resultaten presenteras som deskriptiv statistik. Alla procent är avrundade till heltal.

Korsreferenser har gjorts mellan fråga 1.6 och 2.8 (figur 1), 1.6 och 4.1-4.5 (figur 2,3,4,5,6), 1.6 och 2.5, 2.6, 3.3, 3.5, 3.8, 3.11 (figur 7), 1.6 och 3.2, 3.6, 3.7, 3.9, 3.10 (figur 8).

Vid sammanställningen av resultatet framgick det att vissa frågor inte var relevanta för att besvara frågeställningarna därför togs dessa bort ur resultatsammanställningen. Eftersom det var svårt att förutse vilka frågor som var relevanta för att besvara frågeställningarna har ett brett material samlats in och vissa frågor är inte redovisade.

7. RESULTAT

Av de svarande instruktörerna hade 32 stycken utbildat sig mellan åren 1979-1999 och 76 stycken hade utbildat sig mellan åren 2000-2011. Av respondenterna är 67 stycken aktiva instruktörer inom SBK, 41 stycken är aktiva instruktörer inom den privata sektorn. Det var 29% av SBK-instruktörerna respektive 18% av de privata instruktörerna som hade utbildat sig före år 2000.

Respondenterna har svarat att de huvudsakliga inlärningsteorier de fick lära sig under sin utbildning hade tyngdpunkten på belöningsbaserad träning och positiv förstärkning. De nämner även vikten av att samarbeta med hunden och se till hundens behov. Några har nämnt vikten av ett starkt ledarskap och dominans. I tabell 1 följer ett utdrag av kommentarer från instruktörerna inom den privata sektorn om var tyngdpunkten i deras utbildning låg och när de utbildade sig. I tabell 2 finns ett liknande utdrag av kommentarer från instruktörerna inom SBK.

Tabell 1: Utdrag av kommentarer från hundinstruktörer inom den privata sektorn om var tyngdpunkten låg i deras utbildning, samt utbildningsställe och år

Kommentarer från instruktörer i den privata sektorn	Utbildningsställe och år
Trygghet, tillit, positiv förstärkning	Utbildad i Anders Hallgrens regi med bla. Eva Bodfäldt, Lars Fält, Curt Blixt, Kent Svartberg mfl. 1989
Förståelse av hunden som djur, inlärningens grunder, kontaktträning, shapingträning, aktivering, sjukdomsrelaterade beteenden	Utbildad hos Anders Hallgren 1990
Vikten av ett starkt ledarskap	Utbildad inom statlig myndighet 1991
Samarbete i träning. Hundens ska tjäna på arbete och jag ska tjäna på hundens arbete dvs. en symbiosmodell. Bygger mycket på positiv förstärkning	Anders Hallgren/David Selin-Hundens Utbildningsgrupp 1995
Belöningsbaserad träning som är ras, ålder och individanpassad	Utbildad på hundens hus 2003
Tyngden låg på positiv förstärkning och negativt straff, klassisk och operant betingning. Men vi behandlade flera typer av inlärningsmodeller på ett teoretiskt plan. Praktiskt arbetade vi oss igenom alla principer för klickerträning som tex. grundfärdigheter, delmoment, moment, baklängeskedjning av moment, kriteriesättning, loggföring med mera	Utbildad på canis hundskola 2007
Positiv förstärkning, operant inlärning, klickerträning, momentinlärning, baklängeskedjning etc	Utbildad på hundens hus, vinna hundcenter & canis, 2008
Ledarskap mest men även moment, retning, utebliven förstärkning, positiv förstärkning mm	Utbildad inom SBK och stardogs 2009
Positiv förstärkning, mjuka metoder, vara resurs för hunden	Hundens hus 2010

Tabell 2: Utdrag av kommentarer från instruktörer inom SBK om var tyngdpunkten låg i deras utbildning, samt utbildningsställe och år

Kommentarer från instruktörer inom SBK	Utbildningsställe och år
Vikten av ett starkt ledarskap	SBK, 1971
Gamla sbk. skolan momentträning ledarskap	SBK, 1979
Etologi - beteendelära och hundspråk	SBK, 1985
En blandning mellan positiv förstärkning och starkt ledarskap	SBK, 1990
Vikten av ett starkt ledarskap	SBK, 1991.
Starkt ledarskap	SBK, 1992
Momentträning	SBK, 1993
Mycket momentinläring	SBK, 2001
Positiv förstärkning, olika problemlösningar, relation och kommunikation mellan hund och människa, momentträning, aktivering.	SBK, 2004
Positivträning fast ändå ett mellanting av skalan, superpositiv-dominans	SBK, 2006
Positiv förstärkning och hur viktigt det är med inlärningsprocessen, även viktigt med tryggt ledarskap (Svartbergs-teorin TSB – trygghet, samarbete & bestämmande).	SBK, 2009
Utbildningen lyfte fram positiv förstärkning och negativ bestraffning.	SBK, 2011
Motivation- och konkuransträning samt träna på att belöna med lek.	

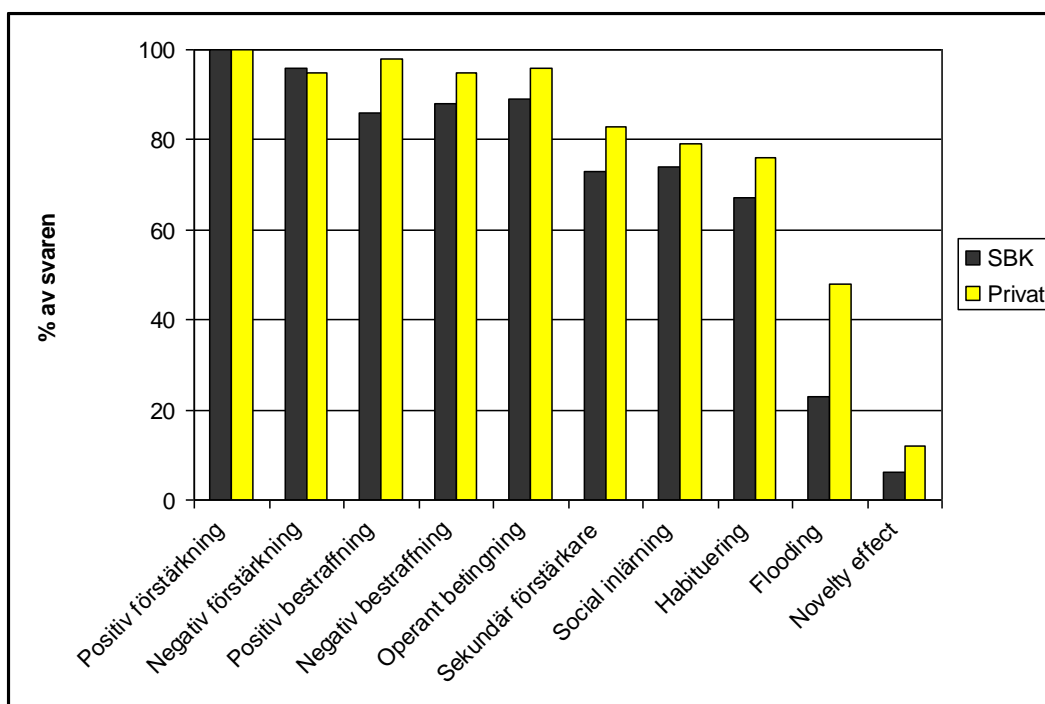
7.1 Resultat SBK instruktörer jämfört med instruktörer inom den privata sektorn

En viss skillnad i procent kunde ses mellan instruktörerna angående vilken metod de föredrar att använda vid inläring av ett specifikt moment, se tabell 3. Både instruktörer inom SBK och den privata sektorn kommenterade dock att de gärna kombinerar shaping, klicker och ”luring”, och att det bör anpassas efter situation och hund.

Tabell 3: Andel valda svar på frågan, vilken metod, av tre olika metoder, hundinstruktörerna föredrar vid inläring av ett specifikt moment. Jämförelse har gjorts mellan SBK-instruktörer och instruktörer inom den privata sektorn

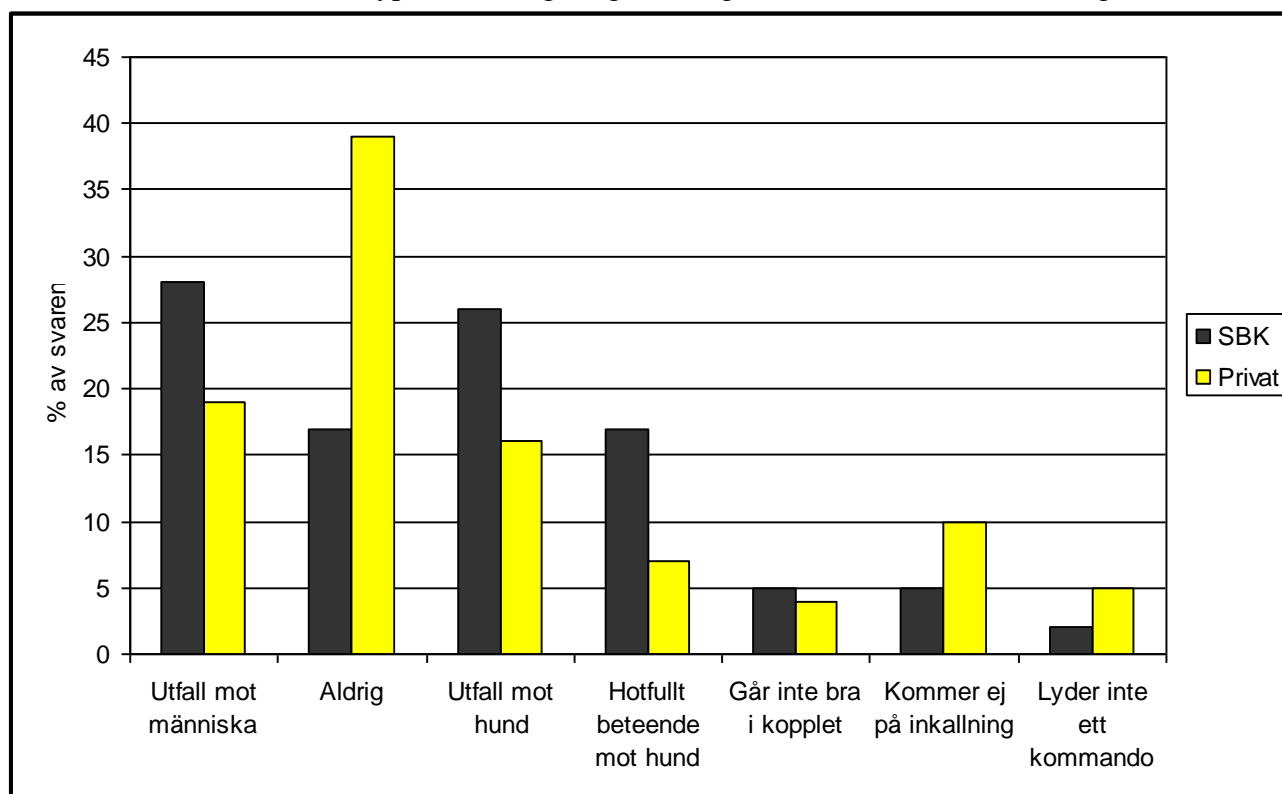
	SBK-instruktörer	Instruktörer inom den privata sektorn
Shaping & Klicker	45	63
Luring	55	35
Molding (fysiskt visa hunden vad den ska göra)	0	2

Instruktörerna fick svara på om de hade hört talas om och kunde lära ut en mängd begrepp som ofta beskrivs i litteraturen, (bilaga 1). Resultatet visade att de flesta hundinstruktörer har hört talas om och kan förklara negativ och positiv förstärkning, men de termer som flest instruktörer svarade att de inte känner till är flooding och novelty effect (figur 1). En något större andel av de privata hundinstruktörerna än SBK-instruktörerna kände till termerna.

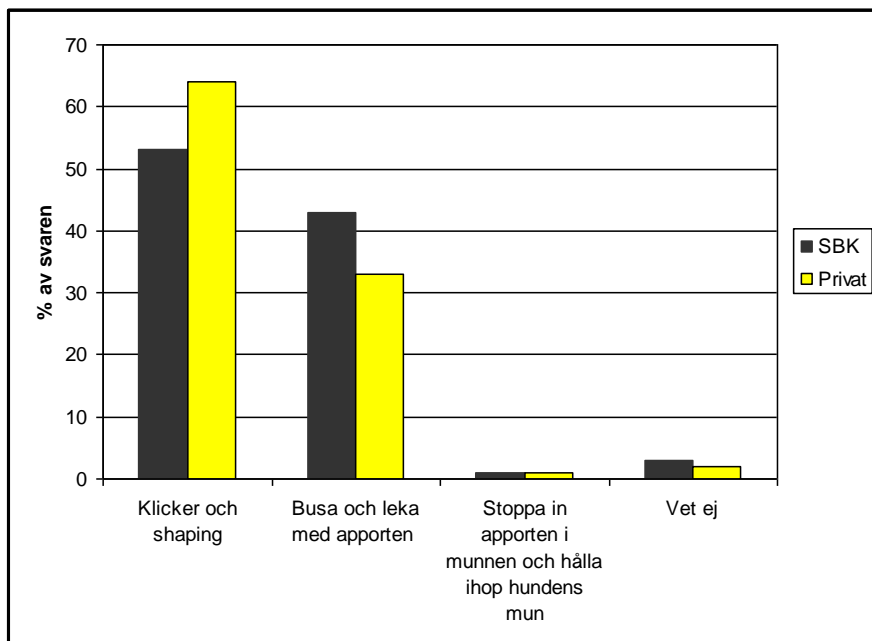
Figur 1: Andel av hundinstruktörerna som svarade "Ja" på frågan om de kan förklara och lära ut ett antal begrepp.

Respondenterna fick även svara på om de använder sig av ett antal korrigeringar (bilaga 1). I svarsalternativen gavs ingen gradering över hur grova korrigeringarna var, enbart en definiering av korrigering. I figur 2 redovisas resultatet från frågan om följande korrigeringar förekommer. Korrigeringarna "koppelryck" och att "nypa" hunden var vanligast förekommande bland instruktörerna, dock var alla typer av korrigeringar vanligare hos SBK-instruktörer (figur 2).

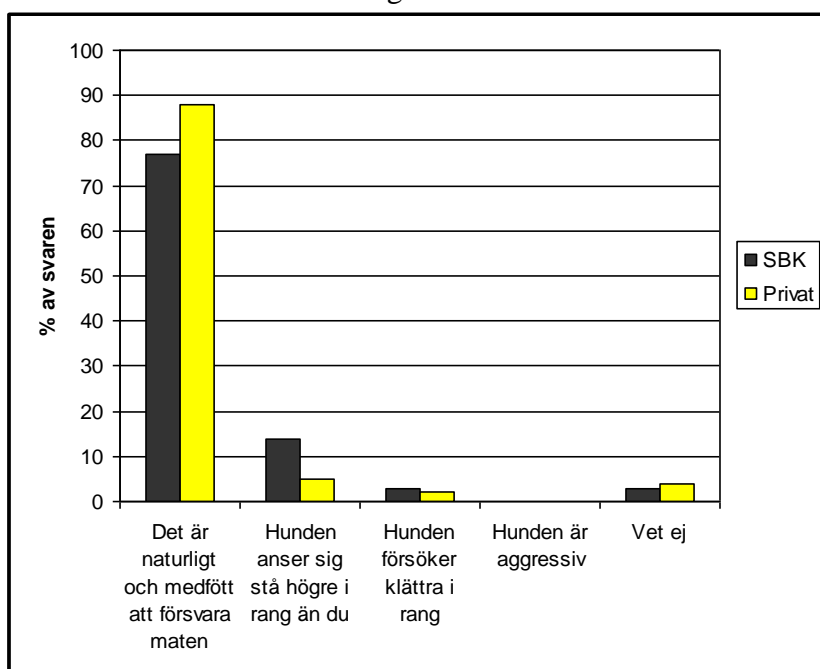
Figur 2: Andel av hundinstruktörer som svarat att de använder sig av någon eller några av fem olika korrigeringar, vid frågan vilka av följande korrigeringar förekommer?

Instruktörerna fick svara på hur de skulle agera i olika situationer de som instruktörer kan hamna i. Ett Scenario löd: ”Om en hund inte vill gripa apporten, vilket sätt skulle du rekommendera för att lära hunden detta?”. Störst andel instruktörer svarade att de rekommenderar klicker och shaping för att få ett bättre gripande (figur 3). Det var endast möjligt att välja ett svarsalternativ. Kommentarer som instruktörerna gav var att många hade kombinerat de två svaren som innebär att leka med apporten och att använda sig av klicker och shaping.

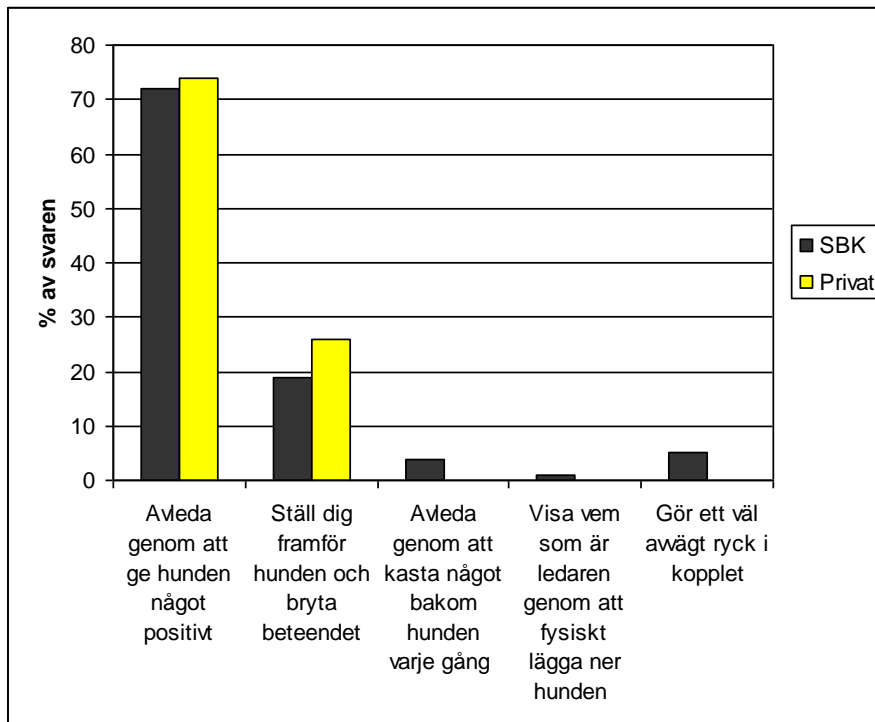
Figur 3: Andel hundinstruktörer som angett vilket sätt de skulle ha rekommenderat att träna en hund som inte vill gripa en apport.

Ett annat scenario löd; ”Om en av dina kursdeltagare talar om att hennes hund försvarar maten i sin matskål, vad säger du som förklarar detta beteende?”. Störst andel instruktörer svarade att det är ett medfött och naturligt beteende hos hundar och att det inte innebär att hunden försöker ta makten (figur 4). Kommentarer runt svaren var att detta i många fall kan bero på en otrygghet hos hunden och att det lätt kan tränas bort genom att öka hundens känsla av trygghet runt matskålen.

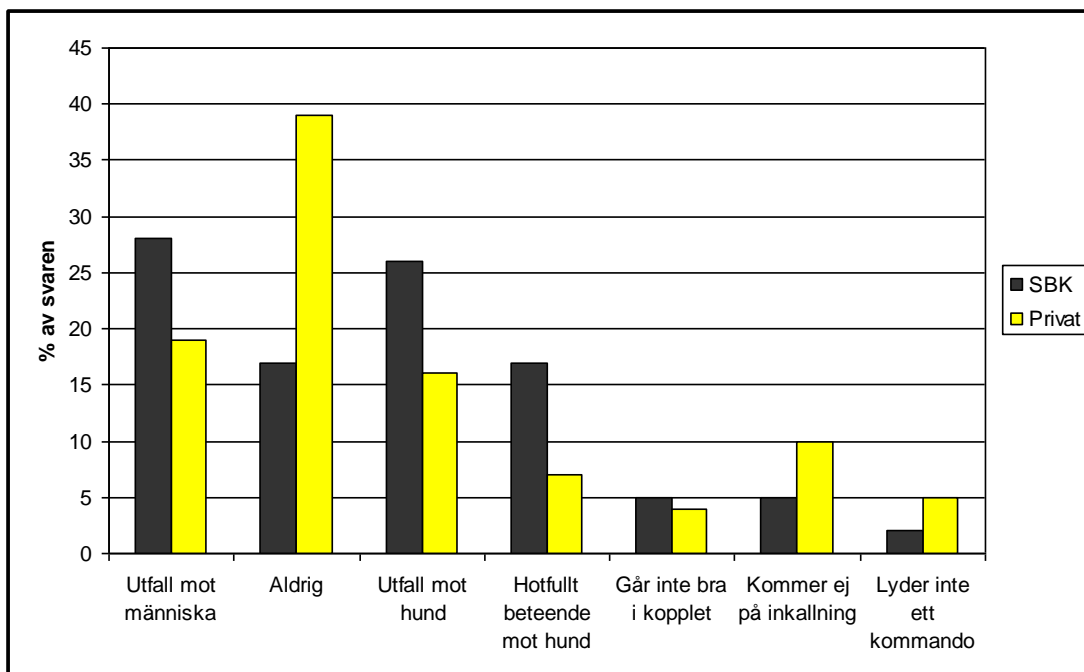
Figur 4: Andel hundinstruktörer som angett vad de tror det kan bero på om en hund försvarar sin

Ännu ett scenario löd: ”Hur skulle du rekommendera att man skulle göra för att avbryta och träna bort ett oönskat beteende”. Flest andel instruktörer har svarat att de skulle avleda genom att ge hunden en godis eller annat som hunden uppskattar, med syftet att hunden så småningom associerar exempelvis hundmöten med godis eller annan belöning (figur 5). Kommentarer runt svaren var att det beror på situation och hund, är det ett allvarligt läge avbryter man med alla medel. För att träna bort detta är det många som nämner skvallerträning, en träningsmetod som innebär att man lär hunden ta kontakt med föraren när det dyker upp en annan hund/människa/hare eller vad det nu kan tänkas vara, hunden "skvallrar" istället för att springa fram/skälla/jaga. Många nämner även att de hade kombinerat alternativet att ställa sig framför hunden för att tydligt visa vem som har kontroll på situationen och att avleda genom något positivt.

Figur 5: Andel instruktörer som angett hur de skulle rekommendera att träna bort ett oönskat beteende.

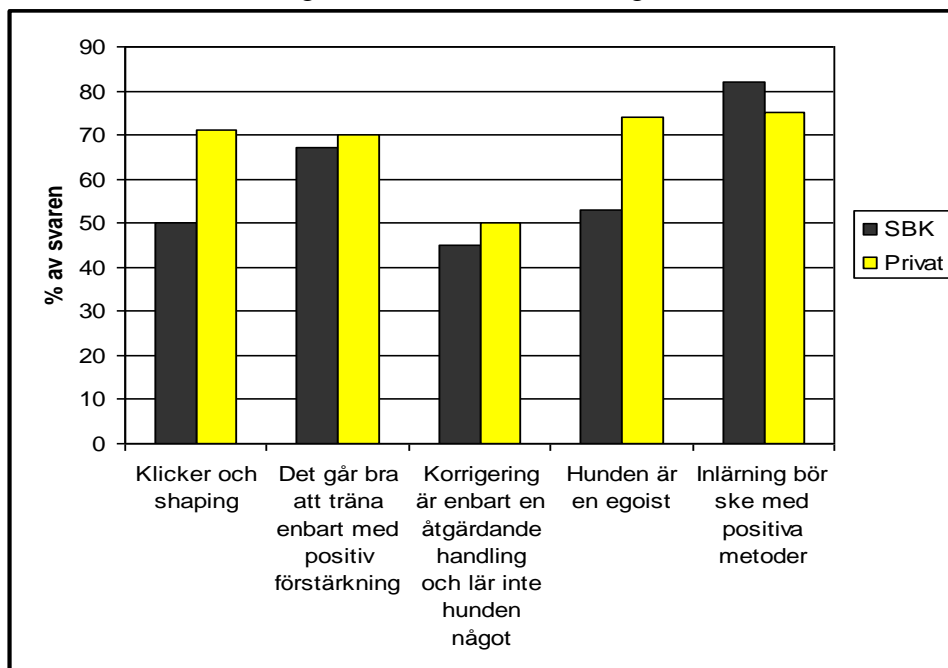
Sista scenariot löd: ”Som instruktör, vid vilka tillfällen instruerar du dina elever att använda sig av en korrigering”. Svaren skiljer sig ganska mycket mellan privata och SBK-instruktörer, där betydligt fler privata instruktörer angett att de aldrig instruerar sina elever att använda en korrigering. Fler SBK-instruktörer än privata instruktörer har svarat att de gör det vid tillfällen där hunden gör utfall mot människor eller hundar eller när de visar ett hotfullt beteende mot en annan hund. Här har instruktörerna haft möjlighet att svara på mer än ett alternativ. Kommentarer som lämnats är att det är svårt att definiera en korrigering, korrigering har olika betydelser för olika människor. Bland annat skriver någon att ”Det beror lite på hur man definierar en korrigering, naturligtvis bryter vi felaktigt beteende som kan leda till skada för hund eller människa, men det går inte under begreppet "träning". Träning går ut på att lära hunden vad den SKA göra, inte vad den INTE ska göra.” Denna kommentar är representativ för övriga kommentarer som poängterar att korrigering är svårdefinierat och att det är skillnad på en träningsituation och ett skarpt läge.

Figur 6: Andel instruktörer som angett vid vilka tillfällen de instruerar sina elever att använda sig av en korrigering.

7.1.1 Frågor om belöningsmodellen

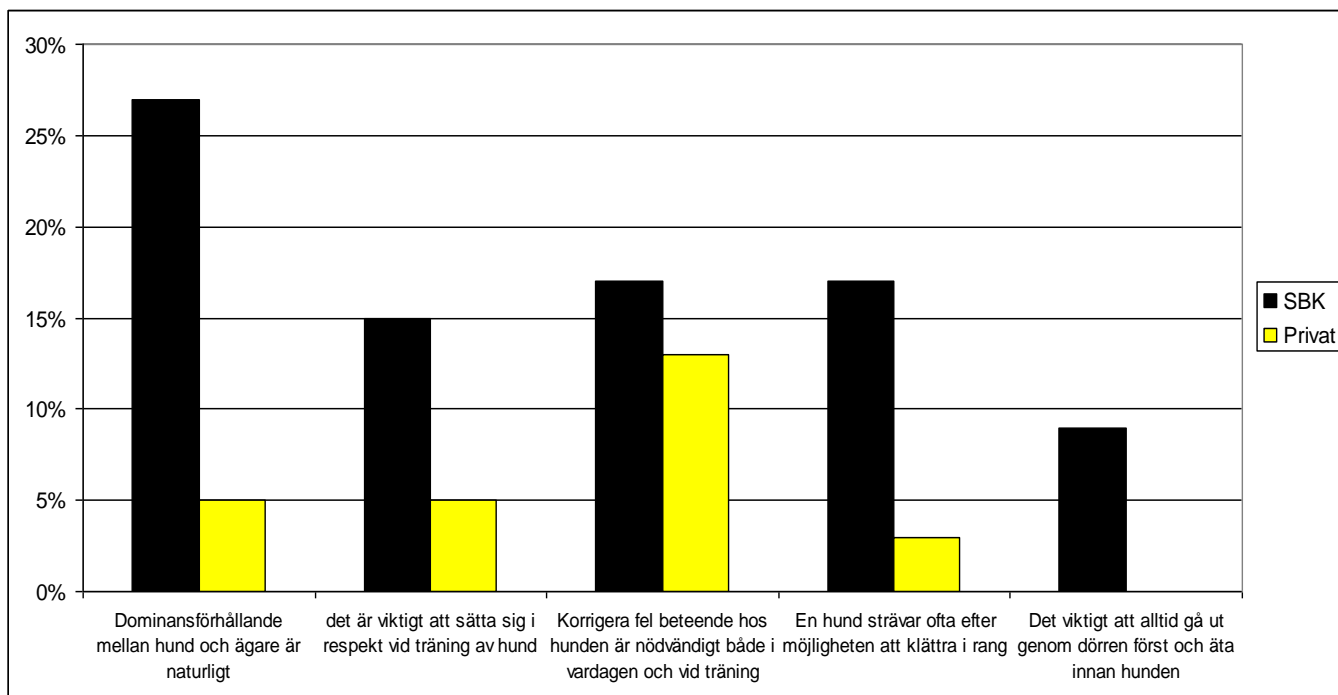
Instruktörerna fick ta ställning till ett antal påståenden och frågor om belöningsmodellen (bilaga 1). Två frågor handlade om instruktörerna använder sig av klicker respektive shaping vid träning, medan övriga frågor var påståenden där instruktörerna fick svara om de ej håller med eller håller med på en skala från 1-5. Resultaten på de som har svarat att de håller med, svarsalternativ 4 och 5 har slagits samman, redovisas i figur 7. Resultatet visar att instruktörer inom den privata sektorn använder sig av klicker och shaping mer frekvent än SBK-instruktörer. Vid påståendet att hunden är en egoist är skillnaden mellan privata och SBK-instruktörer relativt stor, där fler privata instruktörer anser att hunden är en egoist. De flesta är belöningsorienterade i sin träning.

Figur 7: Andelen svarande instruktörer som angett svarsalternativ 4 eller 5, på en skala 1-5 där 1 står för att de ej håller med och 5 står för att de håller med, på ett antal påståenden.

7.1.2 Frågor om bestraffningsmodellen

Instruktörerna fick ta ställning till ett antal påståenden, om bestraffningsmodellen (bilaga 1), där de fick svara om de håller med eller ej håller med på en skala från 1-5. Svartalternativ 4 och 5 har slagits samman och redovisas som "håller med" (figur 8) Resultatet visar på en relativt stor skillnad mellan SBK- och privata instruktörer. Där en större andel SBK-instruktörer än privata instruktörer anser det naturligt med ett dominansförhållande mellan hund och ägare, att det är viktigt att sätta sig i respekt vid träning av hund, att en hund ofta strävar efter möjlighet att stiga i rang och att ett gott ledarskap upprätthålls genom att exempelvis gå ut genom dörren först och äta före hunden (figur 8). Dock så höll den största andelen instruktörer inte med om att dessa påståenden var riktiga (figur 8).

Figur 8: Andel instruktörer som angett svarsalternativ 4 eller 5, på en skala 1-5 där 1 står för att de ej håller med och 5 står för att de håller med, på ett antal påståenden.

7.2 Ledarskapsbegreppet

Instruktörerna fick svara på vad de associerar till ledarskapsbegreppet de fick välja ett obegränsat antal mellan 22 olika begrepp (bilaga 1). De fem begrepp som flest instruktörer både hos SBK och Privat valde var, tillit 83%, trygghet 86%, samarbete 78%, samspel 71%, respekt 72%. Övriga begrepp var; vägvisande 60%, naturligt 44%, missuppfattat begrepp 43%, flockbeteende 35%, vid gott ledarskap behöver hunden aldrig ifrågasätta 35%, beslutsfattare 34%, ta och behålla initiativkraften 23%, rangordning, 18%, auktoritet, 15%, dominans 12%, den viktigaste faktorn vid hundträning 7%, bestämmanderätt 9%, hierarki, 5%, obehagsåtgärder 3%, rätt att bestraffa 3%, villkorslös lydnad 3% och oväsentligt 2%, där procenten visar andelen av hur många som har valt det alternativet.

Två stycken påståenden gjordes även som var orienterade mot ledarskapsbegreppet. Påstående nummer 1 löd; "Din hund utagerar därför att du inte är en trygg ledare" 40 % av SBK-instruktörerna och 33 % av de privata instruktörerna har svarat att de håller med om detta. Påstående nummer 2 löd "Det är viktigt att vara sin hunds flockledare", 73% av SBK-instruktörerna och 60 % av de privata instruktörerna har svarat att de håller med om detta.

8. DISKUSSION

I denna enkätundersökning kan en tydlig skillnad ses angående var tyngdpunkten i instruktörernas utbildning låg beroende på när de utbildade sig, framför allt hos SBK-instruktörerna. De SBK-instruktörer som utbildade sig under 70-, 80- och även in på 90-talet hade tyngdpunkten på ledarskap och momentträning, men runt millennieskiftet kan en stark tendens ses att istället arbeta med positiv förstärkning och ett ledarskap byggt på trygghet. Instruktörer inom den privata sektorn började redan i slutet av 80-talet fokusera mer på trygghet, positiv förstärkning och inläringens grunder, och många av de som utbildat sig under slutet av 80-talet och 90-talet hade utbildat sig i Anders Hallgrens regi. Ingen tidigare forskning kan jämföras med dessa resultat. Dock skriver Svartberg (2010) i sin bok att under 70-talet började det spridas ett nytt tankesätt runt ledarskap, som alla hävdade var det viktigaste vid hundträning, ledarskap borde innehålla fler aspekter än dominans och rangordningsmodeller, som då var starkt befästa. Tanken var att ett bra ledarskap uppnåddes genom positiva initiativ och tillit mellan hund och förare. Svartberg fortsätter beskriva att föresatserna var goda men tyvärr försvann nyanserna och ledarskap förenklades än en gång till dominans. Pryor (1999) skriver att när hennes bok först publicerades 1984, hade inlärningsprinciper och positiv förstärkning använts framgångsrikt i delfinträning men inte nått ut till allmänheten. Hon fortsätter med att beskriva att den akademiska världen vid den här tidpunkten framgångsrikt använt sig av inlärningsprinciper i forskningssammanhang men att den kunskapen inte förmedlats så att vanliga människor hade tillgång till deras kunskap. Även Christiansen (2009) skriver att under 80-talet utformades uppfostringsmetoder, där resultat från beteendeforskningen användes, som innebar träning utan fysisk bestraffning. Tyvärr krävde dessa uppfostringsmetoder duktiga ägare och tränare och många klarade inte av att använda sig av dessa metoder. Det blev enklare att använda sig av dominansmodellen där människan var den dominante ledaren och hunden en underordnad flockmedlem. Utifrån dessa fakta kan antas att Anders Hallgren och de som gick i hans spår valde att fokusera sin hundträning på de nya rön från beteendeforskningen och de publicerade böcker och artiklar som behandlade positiv förstärkning. Förändringen i SBK tog längre tid, och min teori är att detta kan bero på att SBK var en stor organisation redan på 80-talet och förändringar tar längre tid ju fler människor som är inblandade.

8.1 Inläringsterminologi

Olika begrepp inom inläringsterminologin som positiv- och negativ- förstärkning och bestraffning har nästan alla respondenter koll på. Att det inte var 100% av instruktörerna som svarade att de visste vad termerna innebar kan förklaras med att det är fackspråk som inte används i vardagligt tal. Att de inte kan beskriva termerna behöver inte innebära att de inte känner till konceptet. Däremot kan det finnas en fara i att inte känna till koncepten. Bland annat var det inte många som kände till begreppet flooding. Flooding innebär att hunden utsätts för något den tycker är obehagligt på en sådan nivå och under så pass lång tid att hunden tvingas ge upp. Det är en metod som ofta används felaktigt och är otroligt stressfullt för djuret och en stor risk är att man bara förvärrar problemet (Lindsay, 2000). Användandet av flooding är ofta en så kallad quick-fix metod, som ofta kan ses i tv-program om hundar med problembeteenden. Det kan vara en fara i att inte känna till dessa termer och framförallt dess konsekvenser eftersom de förekommer så ofta i olika tv-program, och där ser ut att fungera. Även ”novelty effect” tror jag är en vanligt förekommande företeelse som få är medvetna om. I situationer med hundinstruktörer kan det vara när instruktören visar hundägaren hur han eller hon ska göra genom att demonstrera detta med hunden. Hunden gör vanligtvis bättre ifrån sig när någon främmande bestämt visar vad som önskas – därav begreppet novelty effect. I detta tror jag det finns en stor risk att placera mindervärdes känslor hos hundägaren. I sin roll som instruktör är det viktigt att istället kunna förklara hur hundägaren ska göra och låta hundägaren lyckas med sin uppgift tillsammans med hunden.

8.2 Korrigeringar

Denna enkätundersökning visar att vissa korrigeringar är vanligare än andra, och den vanligaste

korrigeringen i denna studie var koppelryck som 60% av SBK instruktörerna och drygt 30% av de privata instruktörerna använder sig av ibland. Dock framgår det inte hur skarp eller hur frekvent denna typen av korrigerings är, det framgår heller inte om de används på ett lämpligt sätt. Däremot har enbart 5% av SBK instruktörerna och inga av de privata instruktörerna svarat att de skulle göra ett avvägt ryck i kopplet för att träna bort ett oönskat beteende. Detta resultat kan jämföras med en studie av Herron et al. (2009), där de undersökte vilka typer av korrigerings som förekommer hos hundägare, där har 62% svarat att korrigerings genom ryck i kopplet är framgångsrika. Dock spekulerar författarna om en koppelkorrigerings kan modifiera ett beteende eller om det enbart tillfälligt stoppar ett oönskat beteende. De påpekar även att en korrigerings eller bestraffning inte är ett effektivt sätt att träna in ett önskat beteende. Flera författare (Yin, 2007b; Lindsay, 2000) skriver att problem kan uppstå om hunden inte kan associera korrigerings till sitt beteende, hunden då inte har möjlighet att kontrollera sin omgivning och detta kan leda till en nervös och orolig hund. Koppelryck är en positiv bestraffning och beteendet att inte dra en negativ förstärkning som bygger på undvikande beteende (Lindsay, 2000). Korrigerings kan vara en effektiv inlärningsmetod om de används på rätt sätt (Lindsay, 2000), men också en fara då de kan undergräva förtroendet mellan hund och ägare (Yin, 2007b). I enkäten fanns en definition på korrigerings som en minushandling som får hunden att avstå från det den gör och underkasta sig sin föräres vilja. Trots att det finns en definition på korrigerings tolkas begreppet troligen olika beroende på person, exempelvis kan ett ryck i kopplet göras på många sätt. Det kan användas som en mycket skarp bestraffning, där man kombinerar en stryckedja med ett skarpt ryck. En korrigerings kan också vara en lätt knyck med handen som enbart påminner hunden om att koncentrera sig och jobba vidare. Det kan antas att resultatet i denna studie tyder på att de flesta instruktörer inte använder sig av koppelryck som en träningsmetod utan snarare som en påminnelse till hunden om dess uppgift. Slutsatser om olika sorters instruktörer använder sig av mer eller mindre skarpa korrigerings i sin träning kan ej dras utifrån detta resultat.

8.3 Instruktörsrollen

När det gällde att instruera elever var det relativt många (39% privata, 17% SBK) som aldrig skulle instruera sina elever att använda sig av en korrigerings. De beteenden som flest skulle rekommendera att korrigeras var utfall mot en annan hund eller människa. Dock var det många som påpekade att det är skillnad på träning och skarpt läge. Är en hund aggressiv mot andra hundar görs det som krävs för att undvika skador i skarpt läge. Besträffning i samband med träning har visats korrelera med ökat antal problembeteenden hos hundar (Hiby et al., 2004; Blackwell et al., 2008). Studier har också visat att inkonsekvens hos ägaren, ibland bestraffa och ibland belöna samma beteende hos hunden i olika sammanhang ökar problembeteenden (Hiby et al., 2004; Arhant, 2010). Lindsay skriver att bestraffning, i situationer där hunden kan associera bestraffningen med en specifik situation eller beteende, är en effektiv träningsmetod. Men det har också visats att hundar som inte kan associera straffet till en specifik händelse blir stressade (Schalke et al., 2007). Inga studier visar att aversiva metoder är mer framgångsrika än de mer belöningsbaserade och därför bör de inte rekommenderas till hundägare. Vid korrigeringssträning är risken för allvarliga konsekvenser större om hundägaren inte är medveten om på vilket sätt dessa träningsmetoder kan påverka hunden. Därför bör man i sin roll som instruktör förespråka och lära ut metoder som är belöningsbaserade och inte innefattar aversiva metoder. Dock tror jag att många hundägare har svårt att arbeta enbart med belöningsmodellen, därför är det också viktigt att förklara teorin bakom hur en bestraffning eller korrigerings fungerar, för att på så sätt kunna motverka att de används på fel sätt.

Resultatet visar att 78% av SBK-instruktörerna och 89% av de privata instruktörerna är medvetna om att det är naturligt för en hund att morra vid matskålen för att försvara sin mat och att det snarare beror på otrygghet än en vilja att ta makten. Förr i tiden sa man att detta berodde på att hunden var aggressiv eller ansåg sig stå högre i rang än sin ägare. Idag har vargforskarna visat att detta beteende hos vargar enbart är zoonförsvar och att det är ett medfött och naturligt beteende som inte har något med hierarki att göra (Christiansen, 2009). Hos hunden kan det förklaras som ett

naturligt beteende som grundar sig i att hunden inte är trygg och litar på sin ägare, vilket även har visats i forskningen (Christiansen, 2009). Trots vetenskaplig bevisning svarar 18% av SBK-instruktörerna (7% av de privata) att detta beteende beror på att hunden försöker bli eller är högre i rang än sin ägare. Detta kan bero på att 29% av SBK-instruktörerna i denna studie utbildade sig innan millenniumskiftet och kan antas vara utbildade under den tiden när man trodde att "alfahannen" var högst i rang och hade företräde till alla resurser. Dessa så kallade myter lever fortfarande kvar och ofta kan man höra hundägare som hävdar att hundar försöker ta över ledarskapet när den morrar över exempelvis matskålen.

8.4 Belöningsbaserade och bestraffningsbaserade träningsmetoder i relation till dominansteorier

Frågor som var riktade mer mot dominans och korrigeringssträning visade tillsammans med de frågor som var riktade mot belöningsmodellen att de flesta av de aktiva instruktörerna idag är belöningsorienterade, och exempelvis anser att inläring bör ske med positiva metoder och att det går bra att träna enbart med positiv förstärkning. Detta är positiva resultat som även visats i vetenskapliga studier (Hiby et al., 2004). Tyvärr visar resultatet i denna studie att vissa myter fortfarande lever kvar, speciellt bland SBK-instruktörerna, som exempelvis att det är naturligt med ett dominansförhållande mellan hund och ägare, att det är viktigt att gå ut genom dörren först, äta innan hunden och att en hund strävar efter att klättra på rangstegen. Flera studier har motbevisat detta (Yin, 2007a; Christiansen, 2009). Att vissa instruktörer svarat att det är så beror antagligen, än en gång på, att de utbildade sig för 20-30 år sedan och sedan dess inte uppdaterat sin kunskap. Det kan dock diskuteras om de instruktörer som är dominansorienterade använder sig mer frekvent av bestraffningar i sin träning än de som inte är det. Då dominansteorier grundar sig i gammal forskning om hur en vargflock fungerar, där man trodde att ledarskap uppnåddes genom att visa sig starkare och ha förtur till alla resurser, kan det antas att instruktörer som är mer dominansorienterade använder sig mer av bestraffning i sin träning.

Endast en instruktör svarade att de skulle använda sig av metoden att fysiskt visa hunden vad den ska göra vid inläring av ett nytt moment (ex. sitt). Enbart två instruktörer skulle rekommendera att fysiskt visa hunden korrekt beteende vid ett moment som hunden inte utför korrekt (i denna studie apportering). Övriga instruktörer i denna studie skulle hellre kombinera shaping, klicker, lockande (luring) och lek vid träning av dessa båda beteenden. Detta kan ses som ett mycket positivt resultat då studier visat att inläring som inte inbegriper fysisk korrigerings är starkare befäst (Smith & Davis, 2008; Kreuger & Dayan, 2009). Dock skiljer sig svaren något där endast 45,5% (sitt) och 52% (apport) av SBK-instruktörer jämfört med 62,5% (sitt) och 64% (apport) av de privata skulle använda sig av shaping och klicker. Detta resultat kan bero på att klickerträning är en relativt nymodig träningsmetod, även om det har varit en etablerad träningsmetod i över 10 år (Egtvedt & Køste, 2011) och precis som nämnts innan har det tagit längre tid för SBK att uppdatera sina metoder.

8.5 Ledarskap

Denna studie visar att hundinstruktörer idag associerar begreppet ledarskap med tillit, trygghet och samarbete i första hand. Detta kan jämföras med Svartbergs (2010) TSB-modellen (Trygghet, Samarbete och Bestämmande) där författaren hävdar att trygghet är det fundament som relationen mellan hund och förare ska vila på, samarbete innebär att hunden associerar sin ägare och det de gör tillsammans med positiva känslor. I TSB-modellen skriver Svartberg även att en roll ägaren har gentemot sin hund är en bestämmanderoll där hunden måste följa ägarens signaler även om den inte vill det. Begreppet bestämmanderätt var det enbart 9% av instruktörerna som associerade till ledarskap, däremot valde många att kryssa i "respekt" (72%). I de få vetenskapliga artiklar där ledarskapsbegreppet nämns i samband med hundträning (Yin, 2007a) skiljer de mycket tydligt på ledarskap och dominans, och skriver att ledarskap bör uppnås med positiva träningsmetoder. Resultatet i denna studie visar tydligt att hundinstruktörer inte längre associerar ledarskap med

dominans och hårda metoder, dock är det något förvånande att begrepp som bestämmanderätt och beslutsfattare inte associeras med ledarskap av fler. Detta kan bero på att ledarskap är ett känsligt ämne eftersom det så länge har varit starkt sammankopplat med dominans. Min egen erfarenhet är att många hundägare tror att ett ledarskap byggs på att visa hunden vem som bestämmer genom att hunden underkastar sig sin ägares vilja. Uttryck som att hunden måste sitta innan den får sin mat och att ”jag måste gå ut genom dörren först för att visa hunden vem som bestämmer” är sådana jag ofta hör. Att lära hunden ”be om lov” innan den äter sin mat eller går ut genom dörren är snarare enkla saker hundägaren kan träna sin hund till för att öka samspel och kontakt mellan dem. Det är viktigt att förstå att det inte handlar om dominans utan om samspel och förståelse mellan hund och ägare.

8.6 Metod och felkällor

Den vetenskapliga litteratur som har lästs till denna studie kan i vissa fall uppfattas som något statistisk. Det vill säga att de försök som gjorts inte riktigt kan spegla verkligheten. Brister kan ses i försöksdesign och möjligheten att tillämpa resultaten i verkligheten. Dock finns ett tydligt genomgående resultat i artiklarna vad gäller fördelar och nackdelar med olika inlärningsteorier. Önskvärt hade varit fler vetenskapliga försök där konkreta träningsmetoder testas.

En webbaserad enkätstudie som användes i denna studie var en bra metod för att nå ut till ett stort antal instruktörer. Detta för att få en representativ respondentgrupp. Alternativt hade en intervjustudie varit en bra metod. I en intervjustudie hade korrigeringar kunnat göras för tolkningsfel. I och med att hundträning och sätten vi väljer att kommunicera med våra hundar ibland kan vara ett känsligt område kan det finnas en negativ laddning i vissa begrepp och uttryck som medvetet väljs bort för att möjlighet inte finns att förklara hur man tänker runt dessa begrepp i en enkätstudie. I en intervjustudie hade dessa begrepp kunnat förklaras. Det hade även varit intressant att göra tydligare jämförelser mellan instruktörer som är bestraffningsorienterade och de som är belöningsorienterade för att kunna se vilka instruktörer som besitter den största kunskapen om hund och hundens beteende, även om det är någon skillnad i sättet att se på ledarskapsbegreppet.

Vissa resultat kan vara svåra att tolka efter en enkätstudie, exempelvis begreppet korrigering som kan tolkas på många olika sätt, allt från en blick till ett kraftigt slag. Även begreppet flockledare kan tolkas på många sätt. Dessa ord kan även ha en negativ laddning för många vilket också kan påverka resultatet.

Min önskan efter att ha gjort detta arbete är att bryggan mellan den akademiska världen och hundägarna överbyggs, eftersom mycket kunskap som finns om hundars beteende aldrig kommer fram till de som behöver den mest, den vanlige hundägaren. Jag anser att det är hundinstruktörernas roll att förmedla den baskunskap som hundägaren behöver för att kunna bygga en god relation med sin hund. Grundkunskaper i hur inlärning hos hund fungerar behövs. Vem som helst kan lära en hund att sitta och sitta kvar, men den som lyckas bäst, och har den gladaste hunden, är den som förstår varför hunden sätter sig och varför den är villig att sitta kvar. Jag anser att mer forskning behövs för att tydligare klargöra för- respektive nackdelar med olika träningsmetoder. Ju mer kunskap som finns om hundar och hur vi på bästa sätt kan kommunicera och leva tillsammans med dem desto bättre liv och välfärd kan vi erbjuda dem. Min förhoppning är att detta arbete skapar en större diskussion i hundsverige om vilka träningsmetoder vi använder för att kommunicera med våra hundar och hur de påverkar hundens välbefinnande. Jag hoppas även kunna poängtera vikten av att instruktörerna förmedlar sin kunskap till hundägarna.

9. SLUTSATSER

Forskningen har visat att träning med positiv förstärkning ger lydigare hundar, att träning med positiv bestraffning ger fler problembeteende och kan ge stressade hundar. Vissa forskare hävdar

dock att vid viss träning är inte uteslutning av korrigeringar ett bra alternativ. Träning enligt dominans-underkastelse modellen, som byggde på gamla teorier om hur en väl fungerande vargflock fungerar, har visats vara helt felaktiga. Träning med en sekundär förstärkare i form av klicker har visat ge starkare befästa beteenden.

Hundinstruktörer i Västra Götalands län föredrar att använda sig av träningsmetoder med fokus på att belöna önskade beteenden. Resultatet visar att SBK-instruktörer fram till ungefär millenniumskiftet hade större fokus på ledarskaps- och momentträning, därefter skiftade det mot positiv förstärkning och trygghet. Många av de privata instruktörerna har utbildat sig hos Anders Hallgren på 80- och 90-talet, redan då låg fokus på positiv förstärkning och belöning av önskade beteenden. Vissa myter om dominansförhållanden lever fortfarande kvar i viss mån, därför är det viktigt med fortbildning för instruktörer.

Ledarskapsbegreppet associeras idag till tillit, trygghet och samarbete av respondenterna i denna studie. Ledarskapsbegreppet i samband med hundträning diskuteras ej i vetenskapliga artiklar. Dock kan man läsa i litteraturen att ledarskap är, och har varit, en viktig komponent vid hundträning. Skillnaden på ledarskap då och nu är att tidigare ansåg man att ett gott ledarskap uppnåddes genom dominans och straff, medan man idag anser att ledarskap bör uppnås genom trygghet, samarbete och en del bestämmande.

Hundar är en stor del i vårt samhälle därför är det viktigt att vi har förståelse för hur vi på bästa sätt kan kommunicera med dem för att de ska må bra och fungera väl i vårt samhälle. I många fall är det till en hundklubb hundägaren vänder sig för att få denna kunskap och instruktörens roll i vilken typ av relation ägaren och hunden får är stor.

10. TACK

Först och främst vill jag tacka alla hundinstruktörer som deltog i enkätundersökningen. Den stora respons jag fick både i antalet besvarade enkäter och alla de uppmuntrande e-postmeddelanden jag fick från er gav mig kraft och inspiration att genomföra arbetet. Den respons jag fick från er visar vilket stort intresse och engagemang det finns runt detta område. Ett stort tack till er!

Jag vill även tacka min handledare vid universitetet, Lena Lidfors. Du hjälpte mig upp på banan när det kändes tungt och har coachat mig genom hela processen. Jag vill tacka min externa handledare Anne-Marie Folkesson, utbildningsansvarig för SBK Sverige, du har sagt så många kloka ord och gett mig mycket inspiration, du har även hjälpt mig att se och tänka utanför de teoretiska ramarna.

Jag vill även tacka Anneth, min kära mor, för hjälpen med arbetsplats och hjälpen med arbetet, du är en stor inspiration i livet. Jag vill tacka min sambo Peter, för ditt enorma tålamod och uppmuntrande ord.

Sist men inte minst vill jag tacka alla som gjort tiden på Etologi och djurskyddsprogrammet till 3 underbara år. Mina härliga klasskompisar, och de fantastiska lärare jag har haft. Jag kommer sakna er alla och alla spännande diskussioner vi haft.

12. REFERENSER

- Arhant, C., Bubna-Littitz, H., Bartels, A., Gutschik, A., Troxler, J. 2010. Behaviour of smaller and larger dogs: Effects of training methods, inconsistency of owner behaviour and level of engagement in activities with the dog. *Applied Animal Behaviour Science* 123; 131-142
- Ben-Michael, J., Korzilius, H.P.L.M., Felling A.J.A., Vossen. J.M.H. 2000. Disciplining behavior of dog owners in problematic situations: The factorial structure. *Anthrozoös* 13; 104-112
- Beerda B., Schilder M B.H., van Hooff, J.A.R.A.M., de Vries HW. 1997. Manifestations of chronic and acute stress in dogs. *Applied Animal Behaviour Science* 52; 307-319
- Blackwell, E.J., Twells, C., Seawright, A., Casey, R.A., 2008. The relationship between training methods and the occurrence of behavior problems, as reported by owners, in a population of domestic dogs. *Journal of Veterinary Behavior* 3, 207-21
- Bradshaw, J.W.S., Blackwell, E.J., Casey, R.A. 2009. Dominance in domestic dogs – useful construct or bad habit. *Journal of Veterinary Behavior* 4; 135-144
- Cassady, J.M. 1996. Avoidance and classical conditioning of leg flexion in dogs. *Behavioural Brain Research* 77, 79-9
- Coppinger, R & Coppinger, L. 2001. *Dogs: A startling new understanding of canine origin, behaviour, and evolution.* New York; Schreiberner
- Christiansen, F.O., Bakken M., Braasta, B.O. 2001. Behavioural changes and aversive conditioning in hunting dogs by the second-year confrontation with domestic sheep. *Applied Animal Behaviour Science* 72; 131–14
- Christiansen, W.F. 2010. *Hundars och vargars beteende: myter och fakta. (1. uppl.)* Skara; K. Malm Tanke i Tryck
- Dreschel N.A., Grange D.A., 2005. Physiological and behavioural reactivity to stress in thunderstorm-phobic dogs and their caregivers. *Applied Animal Behaviour Science* 95; 153–168
- Egtvedt, M & Køste, C. 2011. <http://www.canis.se/bibliotek/artikler.php?id=49>. hämtad 16/5-2011
- Elgier, A.M., Adriana J., Barrera, G., Mustaca, A.E. Bentosela, M. 2009. Communication between domestic dogs (*Canis familiaris*) and humans: Dogs are good learners. *Behavioural Processes* 81; 402–408
- Greenebaum, J. 2010. Training Dogs and Training Humans: Symbolic Interaction and Dog Training. *Anthrozoös*. 23, 129–14
- Haverbeke, A., Laporte, B., Depeireux, E., Giffroy, JM., Diederich, C. 2008. Training methods of military dog handlers and their effects on the team's performances. *Applied Animal Behaviour Science* 113; 110-122
- Herron, M.E., Shofer, F.S., Reisner, I.R. 2009. Survey of the use and outcome of confrontational and non-confrontational training methods in client-owned dogs showing undesired behaviors. *Applied Animal Behaviour Science* 117; 47-54
- Hiby, E.F., Rooney, N.J., Bradshaw, J.W.S. 2004. Dog training methods: their use, effectiveness and interaction with behaviour and welfare. *Animal Welfare* 13;63-69
- Haupt, K.A., 2006. Terminology think tank: terminology of aggressive behavior. *Journal of Veterinary Behavior* 1, 39-41
- Jensen, P. 2003. Den missuppfattade dominansen. *Hundsport*. Nr 1.
- Kerkhove, W., 2004. A fresh look at the wolf-pack theory of companion-animal dog social behavior. *Journal of Applied Animal Welfare* 7.279–285
- Klickerträning. 2011. <http://www.ne.se/klickertraening>. Nationalencyklopedin. hämtad 2011-05-05
- Kreuger, K.A., Dayan, P. 2009. Flexible shaping: How learning in small steps helps. *Cognition*. 110; 380-394.
- Landsberg, G., Hunthausen, W., Ackerman, L., 2003. *Handbook of behaviour problems in the dog and cat.* 2. ed. Edinburgh: Saunders
- Lindsay, S.R. 2000. *Handbook of applied dog behavior and training.* Vol. 1, Adaption and learning. Ames: Iowa State Univ. Press

- Lynge, H., Ladewig, J. 2005. The effect of signals from experienced dog handlers on the behaviour of dogs. *The European Journal of Companion Animal Practice* 15; 67-72
- Marschark, E.D., & Baenninger R. 2001. Behavioural changes and aversive conditioning in hunting dogs by the second-year confrontation with domestic sheep. *Applied Animal Behaviour Science* 72; 131–14
- Overall, K. 2006. Understanding how dogs learn: importance in training and behaviour modification. <http://www.ivis.org/proceedings/wsava/2006/lecture3/overall2.pdf>. hämtad 5/5-2011
- Pryor, K. 1999. *Don't shoot the dog! the new art of teaching and training.* (Rev. ed). New York: Bantam Books
- Roll, A & Unshelm, J. 1997. Aggressive conflicts amongst dogs and factors affecting them. *Applied Animal Behaviour Science* 52; 229-242
- Schalke, E., Stichnoth, J., Ott, S. & Jones-Baade, R. (2007). Clinical signs caused by the use of electric training collars on dogs in everyday life situations. *Applied Animal Behaviour Science* 105; 369-380
- Schilder, M.B.H & Van der Borg, J.A.M. 2004. Training dogs with help of the shock collar: short and long term behavioural effects. *Applied Animal Behaviour Science* 85; 319-334
- SLU enkätgenerator <http://enkater.slu.se/>
- Smith, S.M., Davis, E.S. 2008. Clicker increases resistance to extinction but does not decrease training time of a simple operant task in domestic dogs (*Canis familiaris*). *Applied Animal Behaviour Science* 110; 318–329
- Svartberg, K. 2010. *Bra relation: om samspelet mellan hund och människa med TSB-modellen: trygghet, samarbete, bestämmande.* Alunda: Svartbergs hundkunskap
- Viranyi, Z., Gacsi, M., Kubinyi, E., Topal, J., Belenyi, B., Ujfalussy, D., Miklosi, A., 2008. Comprehension of human pointing gestures in young human-reared wolves (*Canis lupus*) and dogs (*Canis familiaris*). *Animal Cognition* 11; 373–387
- Yin, S. 2007a. Dominance versus leadership in dog training. *Compendium on Continuing Education for the Practicing Veterinarian*. 29; 414-432
- Yin, S. 2007b. Clinical Report: Dealing with outdated behavior recommendations. *Veterinary Forum* December 2007. 24; 12 <http://www.behavior4veterinarians.com/pdf/SI398Manual.pdf> - hämtad 5/5-2011
- Yin, S. Fernandez, E.J. Pagan, S. Richardson, S.L & Snyder, G. 2008. Efficacy of a remote-controlled, positive-reinforcement, dog-training system for modifying problem behaviors exhibited when people arrive at the door. *Applied Animal Behaviour Science* 113; 123–138

Bilaga 1

Frågor till hundinstruktörer i västra Sverige om deras syn på ledarskap och träning av hund

Beskrivning

Dina svar kommer vara helt anonyma. Enkäten består av totalt 38 frågor uppdelade i 4 delar, tar cirka 8-10 minuter att besvara. Första delen innehåller allmänna frågor om dig och din instruktörsutbildning. Restrande delar handlar om ditt sätt att träna hund och lära ut hund och dina egna åsikter runt ämnet. Definition av korrigerig – en minushandling som ska få hunden att avstå från det den gör eller förändra sitt beteende. En väl avvägd korrigerig ska leda till att hunden visar att den underkastar sig sin förares vilja.

Syfte

Syftet med denna enkätundersökning är att få en överblick över aktiva hundinstruktörers syn på ledarskap och sätt att träna hund.

Användningsområde

Svaren i enkäten kommer bidra till material för ett examensarbete angående olika träningsmetoder och begreppet ledarskap

Ansvarig utgivare

Sandra Isaksson, student vid Sveriges Lantbruksuniversitet, Etologi och djurskyddsprogrammet

Personfrågor

* 1.1 Hur gammal är du?

-20
21-29
30-39
40-49
50-59
60-69
70-

* 1.2 Är du man eller kvinna?

Man
Kvinna

* 1.3 Vilket år utbildade du dig till instruktör?

* 1.4 Var har du utbildat dig?

Exempelvis SBKs regi, hundens hus etc. ej specifik ort

* 1.5 Vad har du för instruktörskompetens?

Flera alternativ är möjliga

Allmänlydnad/Vardagslydnad
Valp
Agility
Tävlingslydnad
Rallylydnad
Freestyle
Bruks (spår, sök, rapport, skydd)
Jaktapportering
Viltspår
Annat

*** 1.6 Är du aktiv hundinstruktör inom SBK eller den privata sektorn?**

Inget specifikt ställe eller ort

SBK
Privat - Egenföretagare
Privat - Anställd

Ev kommentar:

*** 1.7 Vilken disciplin ägnar du dig åt i första hand?**

Lydnad
Bruks
Agility
Utställning
Freestyle
Rallylydnad
Jakt/jaktinriktad träning (blodspår, fågelapportering etc.)
Annat

*** 1.8 Vilken var främsta anledningen till att du blev instruktör?**

Välj ett alternativ

Hundintresse
Människointresse
Tycker om att lära ut
Tycker om när människor kommer till mig för att be om hjälp
Jag tror starkt på mitt sätt att träna hund och vill förmedla detta

*** 1.9 Beskriv med några korta ord vilka huvudsakliga inlärningsteorier du fick lära dig på din instruktörsutbildning.**

Exempelvis: Tyngden låg på positiv förstärkning, vikten av ett starkt ledarskap, enbart momentträning osv. Vad beskriver din utbildning bäst?

Du som instruktör

*** 2.1 Vilken metod föredrar du att använda vid inlärning?**

Exempelvis när du ska lära en hund sitta.

Jag föredrar att använda mig av klicker och shaping, där jag väntar tills hunden
Jag använder mig av godis och lockar hunden att sätta sig.
Jag hjälper hunden att förstå vad jag vill genom att trycka lätt med handen öve

Ev kommentar:

*** 2.2 Jag använder väldigt sällan godis vid träning, jag anser att en hund ska l viktigare att jag är en rolig ledare.**

Stämmer ej 1 2 3 4 5 Stämmer

*** 2.3 Jag använder mig aldrig av korrigering när jag tränar hund.**

Stämmer ej 1 2 3 4 5 Stämmer

*** 2.4 Vilka typer av följande korrigeringar använder du dig av?**

Ja, frekvent Ja, ibland Nej, aldrig
Koppeltryck
Alfarullning
Nyper (i örat, i rumpan osv.)
Milt slag
Kick med foten

*** 2.5 Använder du dig av klicker vid träning av hund?**

Alltid
Ofta
Sällan
Aldrig

*** 2.6 Använder du dig av shaping vid träning av hund?**

Alltid
Ofta
Sällan
Aldrig

*** 2.7 Vad associerar du till begreppet ledarskap?**

Välj de ord du tycker stämmer bäst in på ditt sätt att se på ledarskapsbegreppet.

Naturligt
Dominans
Flockbeteende
Hierarki
Rangordning
Samspel
Missuppfattat begrepp
Oväsentligt
Den viktigaste faktorn vid hundträning
Auktoritet (dvs ledaren, chefen osv)
Vägvisande
Bestämmanderätt
Obehagsåtgärder
Rätt att bestraffa
Villkorslös lydnad
Trygghet
Vid gott ledarskap behöver hunden aldrig ifrågasätta
Samarbete
Tillit
Respekt
Beslutsfattare
Ta och behålla initiativkraften

*** 2.8 Har du hört talas om och skulle du kunna förklara/lära ut följande begrepp?**

Ja Nej

Negativ förstärkning
Positiv förstärkning
Sekundär förstärkare
Betingad reflex
Icke-associativ inlärning
Associativ inlärning
Klassisk betingning
Operant betingning
Habituering
Desensitisering
Flooding
Novelty effect - främmande effekten
Positiv bestraffning
Negativ bestraffning

Kortfrågor

Denna del består av 16 korta påståenden där du svarar på en skala mellan 1 - 5, om du håller inte med till alls.

*** 3.1 Det är viktigt att vara hundens flockledare**

Håller inte med 1 2 3 4 5 Håller med

*** 3.2 Det är viktigt att sätta sig i respekt och vara auktoritär vid träning av hund**

Håller inte med 1 2 3 4 5 Håller med

*** 3.3 Det fungerar bra att ENBART träna med positiv förstärkning, där det värst**

Håller inte med 1 2 3 4 5 Håller med

*** 3.4 Korrigering är okej i vardagen men ej vid träning**

Håller inte med 1 2 3 4 5 Håller med

*** 3.5 Korrigering är en åtgärdande handling och lär inte hunden något.**

Håller inte med 1 2 3 4 5 Håller med

*** 3.6 Att korrigera fel beteende hos hunden är nödvändigt både i vardagen och vid träning**

Håller inte med 1 2 3 4 5 Håller med

*** 3.7 En hund strävar ofta efter möjligheten att "klättra på rang-stegen".**

Håller inte med 1 2 3 4 5 Håller med

*** 3.8 Hunden är en egoist.**

Håller inte med 1 2 3 4 5 Håller med

*** 3.9 För att upprätthålla ett gott ledarskap är det viktigt att exempelvis alltid gå ut genom dörren först eller att hunden äter efter familjen.**

Håller inte med 1 2 3 4 5 Håller med

*** 3.10 Dominansförhållande mellan hund och ägare är helt naturligt för hunden och talar direkt till dess överlevnad och anpassning till flocken.**

Håller inte med 1 2 3 4 5 Håller med

*** 3.11 All inläring bör ske med positiva metoder, det vill säga att rätt beteende belönas och fel beteende ignoreras.**

Håller inte med 1 2 3 4 5 Håller med

*** 3.12 I hundens värld är djup röst och kraftigt nackgrepp tecken på auktoritet, ledarskap och trygghet.**

Håller inte med 1 2 3 4 5 Håller med

*** 3.13 Din hund utagerar därför att du inte är en trygg ledare.**

Håller inte med 1 2 3 4 5 Håller med

*** 3.14 Elhalsband kan i vissa fall vara ett bra hjälpmedel.**

Håller inte med 1 2 3 4 5 Håller med

*** 3.15 Sprejhalsband kan i vissa fall vara ett bra hjälpmedel.**

Håller inte med 1 2 3 4 5 Håller med

*** 3.16 Ett stryphalsband är ett bra hjälpmedel.**

Håller inte med 1 2 3 4 5 Håller med

Olika scenarion

Frågorna är uppbyggda runt händelser en instruktör kan ställas inför. Svara utifrån hur du ser på fall. Använd kommentarsfältet om du tycker något saknas men svara i första hand på sv

*** 4.1 Vad säger du till dina kursdeltagare när hans/hennes hund inte lyder ett tid?**

Hunden har antagligen inte lärt sig kommandot ordentligt än.

Brist i ledarskap och hunden struntar i vad matte/husse säger eftersom den ve

Hundens motivation för att lyda är lägre än vad motivationen för att göra någo
lukta på en fläck)

Vet ej

Ev kommentar:

*** 4.2 Om en hund inte vill gripa apporten, vilket sätt skulle du rekommendera**

Jag rekommenderar att busa och leka med apporten för att jobba upp ett intres

Jag rekommenderar att försiktigt bända isär hundens käkar, stoppa in apporten

Jag rekommenderar att använda mig av klicker och shaping för att hunden ska

Vill inte hunden ta apporten är det ingen idé att träna den till det.

Vet ej

Ev kommentar:

*** 4.3 Om en av dina kursdeltagare talar om att hennes hund försvarar maten i detta beteende.**

Det går att välja mer än ett alternativ

Hunden är aggressiv.

Hunden försöker klättra i rang.

Hunden anser sig stå högre i rang än du.

Det är medfött och naturligt beteende hos hundar att försvara sin mat, det inne

Vet ej

Ev kommentar:

*** 4.4 Hur skulle du rekommendera att man skulle göra för att avbryta och trär**

Exempelvis så har en av dina kursdeltagare problem med att hennes hund kastar sig i k
kommer närmare än 3 meter.

Avleda genom att kasta något (skramlande burkar etc.) bakom hunden varje gång beteendet visar sig.

Avleda genom att kasta något på hunden (nycklar etc.) varje gång beteendet visar sig.

För att visa att det inte är ett accepterat beteende gör ett väl avvägt ryck i kopplet.

Ta ett grepp med båda händerna på var sida halsen på hunden, tittar den i ögonen och talar om för hunden att den betar sig på fel sätt. "Läsa paragrafer" för hunden.

Om beteendet kräver det behövs det tydligt visas vem som är ledaren genom att lägga ner hunden och vänta tills den ger sig och accepterar vem som bestämmer.

Avleda genom att ge hunden godis, en leksak eller något annat som hunden uppskattar, med syftet att hunden så småningom associerar hundmöten med godis eller annan belöning.

Visa tydligt att du har kontroll på situationen genom att ställa dig framför hunden och bryta beteendet.

Ev kommentar:

*** 4.5 Som instruktör, vid vilka tillfällen (det går att välja mer än ett alternativ) instruerar du dina elever att använda sig av en korrigerig.**

Definition av korrigerig – en minushandling som ska få hunden att avstå från det den gör eller förändra sitt beteende. En väl avvägd korrigerig ska leda till att hunden visar att den underkastar sig sin förares vilja.

Om hunden inte går bra i kopplet

Hunden sätter sig upp efter att getts ett liggkommando

Hunden kommer ej på inkallning

Hunden visar hotfullt beteende mot en annan hund

Hunden gör utfall mot en annan hund

Hunden gör utfall mot en annan människa

Aldrig

Ev kommentar:
